Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 9, 1956. No. 151. VOL. LXIII.

СТІВЕНСОН ПРОТИ РАСОВОЇ СЕГРЕГАЦІЇ В ПУБЛІЧНИХ ШКОЛАХ

ЙОГО „НЕДВОЗНАЧНЕ ОДОБРЕННЯ" РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ В ЦІЙ СПРАВІ ВИКЛИКАЛО ГНІВ ПІВДЕННИХ ДЕМОКРАТІВ ТА ЗАМІШАННЯ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ

Адлей Е. Стівенсон

Шикаго, Ілл. — Адлей Стівенсон, головний претендент на демократичну кандидатуру на президента країни, висловив у вівторок, 7-го серпня, виразну, вимогу, щоб в демократичну передвиборчу плятформу було включене „недвозначне одобрення" рішення Найвищого Суду проти расової сеґреґації в публічних школах. Резолюційний комітет Демократичної партії саме тепер приготовляє тут проєкт тієї плятформи, заповівши наперед, що громадянські права будуть в ній „ключевою справою". Стівенсон вимагає, щоб справа громадянських прав була в теперішній плятформі Демократичної партії поставлена сильніше і виразніше, ніж це було в плятформі перед виборами чотири роки тому. Цей виступ Стівенсона викликав деяке замішання в Демократичній партії та справжній гнів серед поважної частини південних демократів. Першим південним демократом, який дуже гостро зареаґував на виступ Стівенсона, був голова стейтового комітету Демократичної партії в Джорджії, — Джан Саммонс Велл. Він гнівно заявив: „Перед цим глупим базіканням (Стівенсона в справі рішення Найвищого Суду проти сеґреґації в публічних школах), я особисто сильно схилявся до нього, як до кандидата Демократичної партії. Це моє приязне відношення до нього вже більше не існує. Без уваги на те, яке одностайне рішення винесе решта моєї делеґації, я не віддам за нього свого голосу під час демократичної конвенції". Негайно після виступу Стівенсона група південних демократів, що вже перебуває в Шикаго, де в наступному тижні має відбутися конвенція, відбула спеціяльні наради і відомо, що ці наради були „бурхливі". Другий кандидат на демократичну номінацію, ню-йоркський губернатор Аверел Гарриман та його прихильники намагаються використати ситуацію, щоб підважити позицію Стівенсона та здобути від нього голоси невдоволених його заявою демократів. ... ж таки провід Демократичної партії оптимістично думає, що хоч виступ Стівенсона викликав невдоволення поважної частини південних демократів і з цим деяке замішання в дотеперішніх передбачуваннях щодо можливостей перебігу і висліду партійної конвенції, проте ці суперечності пощастить узгіднити і полагодити компромісово.

Сотки вбитих і тисячі поранених внаслідок вибуху динаміту в Колюмбії

Калі (Колюмбія). — Під час транспортування військовими автами великого вантажу динаміту і бензини в самому центрі південної частини міста Калі стався вибух, внаслідок якого, як подав до відома президент Колюмбії Ґуставо Рохас Пінілла, було около 1000 осіб вбитих і ранених. За оцінкою інших чинників число вбитих виносить около 850 осіб і поранених около 2000. Місто Калі нараховує 90 тисяч населення і положене за 185 миль на південний захід від столиці Болівії Боґоти. Вибух зруйнував вісім мешкальних бльоків і спричинив шкоду на десятки мільйонів долярів. Внаслідок вибуху були знищені готелі, ресторани і каварні, як теж касарні, положені в цій частині міста. В касарнях в час вибуху, що стався зараз по півночі з понеділка на вівторок спало коло 500 вояків і поліцаїв. Президент Рохас заявив, що причиною вибуху був політичний саботаж і що уряд переведе всестороннє і суворе слідство, щоб встановити і покарати злочинних змовників. Між знищеними від вибуху будинками є представництва Дженерал Моторс, Форда й американських лябораторій Аббота. Між жертвами катастрофи є теж американські громадяни. Сім вантажних авт з динамітом були частиною більшого військового транспорту, що перевозив динаміт й амуніцію з пристані Бонавентура до Боґоти. В Калі сім авт з цього транспорту залишилося наніч, стаючи на постій біля залізничого двірця.

В АМЕРИЦІ

● До нічної депозитової каси Мідов Брук Нешнел Бенк в Лінбрук, Л. Ай., закралися вночі з 6 на 7 серпня грабіжники і вкрали приблизно 100,000 долярів. Добилися вони до будинку банку через дахи суміжних кам'яниць.

● До Ню Йорку вернувся по 20 роках примусового перебування в Совєтському Союзі американський громадянин 62-літній Майк Лессер, який в 1936 році виїхав до Совєтського Союзу, щоб там шукати праці. Проживши не цілий рік в совєтській дійсності, Лессер виявив бажання вернутися до З'єдинених Держав Америки, але йому не повелося цього здійснити, бо совєтський уряд на протязі 20 років не хотів йому дати дозволу на виїзд. Одержав він дозвіл щойно тепер цілком несподівано для себе.

● До З'єдинених Держав Америки прибуде цього року з Мехіко 280,000 сільськогосподарських робітників.

● Під час переговорів керівництва корпорації Вестинґгавз Електрік з представниками робітників фабрики цієї корпорації в Лестер, прийшло по 297 днях страйку 6,000 маси робітників до порозуміння в справі полагоди робітничих домагань.

● Директор Гарвардської Обсерваторії д-р Доналд Г. Менцел заявив, що вже в 1966 році будуть можливі міжплянетні подорожі. Свої передбачування д-р Менцел основує на дослідах Массачузетського Технологічного Інституту, проведених в напрямі здійснення конструкції штучного сателіта землі. Науковці сподіваються крім того, що на протязі одного року пощастить побудувати якусь скількість металевих ґльобів, які кружлятимуть навколо землі на відстані 250 миль.

● У вівторок дня 6 серпня ц. р. відбулася в Ля Паз в Болівії інавґурація нового болівійського президента Ґерінана Сілеза Зуазо. Приймав його присягу президент новообраного сенату і провідник лівого крила партії праці Хуан Лечін.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ ОРГАН ЗАКЛИКАЄ ПАРТІЮ ДОСТОСУВАТИСЬ ДО „НОВОЇ ДОБИ"

Ню Йорк. — Відомий із своїх республіканських переконань та поширений і загально респектований щоденник „Ню Йорк Геральд Трибюн" надрукував у своєму виданні з 8-го серпня на першій сторінці велику і програмову статтю, закликаючи Республіканську партію відповідно достосуватись до „нової доби", зокрема, в закордонній політиці. Часопис рекомендує такі чотири головні напрямні для американської політики: 1. З'єдинені Держави повинні розбудувати і мати таку збройну силу, яка відповідала б їх міжнародному становищу і зобов'язанням, була готова в кожній хвилині відстрашити Совєтський Союз від „більшої агресії". Тому газета вважає, що справа безпеки повинна мати першенство перед збаллянсуванням бюджету; — 2. ЗДА повинні продовжувати і дальше розгортати свою політику допомоги вільним країнам для вдержання їхньої незалежности; — 3. ЗДА повинні піддержувати інтереси тих народів, що рішені вдержати чи здобути свою волю, респектуючи рівночасно законні інтереси тих націй, які совісно змагають до розв'язки колоніяльної проблеми; — 4. ЗДА повинні продовжувати свої зусилля в справі багатобічного договору відносно роззброєння, базованого на ефектовній контролі і перевірці. Газета рекомендує, щоб теперішню передвиборчу кампанію не зводити до дрібних порахунків і не дивитись тільки на перемогу у виборах, але в першу чергу поінформувати американський та всі інші народи, що ЗДА цілком свідомі своєї міжнародної відповідальности та готові і рішенні з неї вив'язатись.

Ще одна протиурядова революція в Еквадорі

Квіто (Еквадор). — В областях західнього Еквадору почалася нова револьта, в якій беруть участь цивільні і військові особи і яка відбувається під проводом деяких політичних діячів, незадоволених теперішнім режимом в Еквадорі. Головним осередком револьти є місто Портовієйо, столиця провінції Манабі, де зунтувався військовий ґабнізон в силі 200 вояків. Уряд звернувся до учасників револьти з закликом до безумовної капітуляції, погрожуючи найгострішими репресіями, якщо вони не покоряться. Підсекретар внутрішніх справ Еквадору Хорґе Акоста подав до відома, що цій револьті сприяє майже все населення провінції Манабі (коло 385,-000), але уряд має повну контролю над рештою населення Еквадору, що нараховує в цілому яких 3,000,000 осіб. Життя в столиці Еквадору, Квіто, проходить нормально. Проти бунтівників вислано не тільки військо, але й кораблі. Провідником револьти має бути Хозе Маріфя Пляца, який в останніх виборах кандидував на віце-президента. Уряд встановив цензуру часописів і наказав ув'язнити ряд осіб, підозрілих у викликанні револьти чи в підтримуванні її, між ними провідників деяких опозиційних політичних партій.

Шпигуни у ЗДА мусять реєструватися і подавати дані про свою діяльність

Вашингтон. — Після підписання президентом Айзенгавером в дні 1-го серпня ц. р. увійшов в силу прийнятий 84-им Конґресом Закон 893 про обов'язкову реєстрацію всіх осіб, що займаються шпигунською діяльністю для чужоземних урядів чи політичних партій. Закон, разом з виконними розпорядками Генерального Прокуратора Герберта Бровнелла, юн., опубліковано в офіційному органі уряду „Федерал Реджистер", в числі з 9 серпня ц. р. Згідно з цим законом, мусять реєструватися у ЗДА всі особи, які одержали інструкції (або знають про них) від чужоземного уряду або чужоземної політичної партії в справі ведення шпигунської, контррозвідчої чи саботажної діяльности на терені ЗДА. Хто не зареєструється, буде покараний 5 роками в'язниці або ґривною у висоті 5,000 долярів, або одним і другим. Всі, що є в шпигунській службі чужоземних держав і партій, мусять подати під час реєстрації свої прізвища й адреси (в ЗДА і закордоном), своє громадянство і дані про те, як вони його здобули, докладну заяву про те, які інструкції вони одержали і яку шпигунську службу виконують, як теж інформації про способи і терени своєї діяльности, вишкільні курси, які вони відбули і прізвища своїх інструкторів, назви шкіл, в яких вони набували шпигунське знання, як теж прізвища і ранґу своїх керівників. — Під час реєстрації заінтересовані особи мусять подавати також докладні дані про завдання, які вони одержали, як теж про те, як вони їх виконали. Уряди Генерального Прокуратора можуть вимагати теж всіх інших даних, важливих для національної безпеки і для добра ЗДА. Реєстрації осіб, які займаються шпигунством для чужоземних держав, вимагав уже Закон про Реєстрацію Чужоземних Аґентів з 1938 року і Закон про Внутрішню Безпеку з 1950 року. Завданням нового закону дати урядові ЗДА нову леґальну зброю в поборюванні шпигунства на терені ЗДА.

Американці цікавляться Україною

Нюарк, Н. Дж. — Місцевий щоденник „Стар-Леджер" має окрему рубрику відповідей читачам на різні запити. Часто ці запити, як і відповіді з різних оглядів інтересні і до таких треба зарахувати надрукований в числі з 6-го серпня запит п. Аллена Томаса з Филаделфії про Україну. П. Томас запитує: „В якому році Україна здобула свою незалежність від Росії та як називався перший український президент?" — На це відповідає йому Едґар .Моврер: „Україна, раніше Київське князівство, була незалежною країною ще заки була будь-яка Росія взагалі, та залишилася незалежною впродовж 376 років. Вона стала частиною Росії щойно в 1686 році. Але українці в деяких відношеннях різняться від великоросів (з властивої Росії). Їхня поведінка в другій світовій війні збуджує оправдані переконання, що вони знову хотіли б стати незалежними. Якщо так, то їм повинна бути дана нагода вирішити це вільним плебісцитом."

● Матіяш Ракоші, мадярський диктатор, „вичищений" за свою надмірну вірність Сталінові, „лікується" в Криму. 64-річний „старий" мадярський комуніст має буцімто високе тиснення крови й інші недуги. Його наступник, 57-річний Ерно Ґеро, також — пишуть газети — нездужає і може працювати лише по кілька годин денно.

● Мойше Бродерсон, жидівський поет і драматург в Польщі, був арештований в 1950 р. у Москві за „жидівський націоналізм", засуджений на 10 років в'язниці, і щойно тепер вернувся до Варшави. Його дружина, драматична акторка, не могла ніде дістати праці. Обоє втекли були в 1939 році до СССР з Німеччини, шукаючи рятунку від німецького антисемітизму і впали жертвою антисемітизму московського.

КОНФЕРУЮТЬ В СПРАВІ СУЕЗУ

Державний секретар Джан Фостер Доллес конферує у Вашингтоні з амбасадором Нікараґуи Ґв. Севілла Сакаса (ліворуч) і з амбасадором Еквадору Теодором Альваразо в справі Суезького Каналу.

Доллес конферував із представниками 20 півд.-американських держав

Вашингтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес відбув у вівторок 7 серпня ц. р. конференцію із 20 амбасадорами південно-американських держав, реферуючи їм справу Суезького конфлікту. Про вислід цієї конференції не видано ніякого офіційного комунікату, але, за інформаціями від одного з приявних амбасадорів, державний секретар мав висловитись, що коли б лондонська конференція у справі Суезу, скликана на 16 ц. м., не дала позитивного висліду, тоді треба сподіватися економічних санкцій супроти Єгипту. У чому ці санкції полягали б і як їх переводили б — Доллес ближче не пояснив. Зате він вияснював становище Англії і Франції щодо правної бази для вжиття сили проти Єгипту на випадок його спротиву інтернаціоналізувати Суезький канал. Тому, що сам єгипетський президент Нассер ужив сили, щоб, не чекаючи до 1968 року, вже тепер перейняти цілком Суезький канал під суверенне і безконтрольне управління Єгипту, Англія і Франція уважають, що це створило правну підставу для збройної реакції збоку цих західніх великодержав. Державний секретар Доллес не залишив сумніву в учасників тієї конференції з південно-американськими амбасадорами, що ЗДА є проти збройної акції супроти Єгипту і що — на випадок невдачі міжнародної конференції в справі Суезу — перед військовими санкціями мусять прийти ще господарські санкції, а у висліді всіх цих заходів напевно прийде мирна розв'язка.

Також секретар оборони Чарлз Вилсон висловився на пресовій конференції в той самий день, у вівторок 7 серпня, легковажно про конфлікт за Суез, назвавши його „малою справою". Він признав слушність висловові одного американського журналіста, який окреслив той теперішній міжнародний конфлікт, як „невеликий клопіт" для Америки.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАКИДАЄ БУЛҐАНІНОВІ ЗЛАМАННЯ ЖЕНЕВСЬКОГО ДОМОВЛЕННЯ

Вашингтон. — „Мушу признати, що я збентежений, як можемо спільно конструктивно працювати, коли умови, які ми переговорили на найвищому рівні після найдокладнішого обмірковування, виявляються ненадійними" — заявив президент Айзенгавер в своєму останньому листі до совєтського прем'єра маршала Ніколая Булґаніна з дати 4-го серпня ц. р., оприлюдненому в часописах з 8 ц. м. Президент, відповівши цим листом на Булґанінового листа з 6 червня ц. р. в справі роззброєння, відмовився заступити міжнародне роззброєння односторонніми і неконтрольованими редукціями армій окремих держав, бо, мовляв, щоб зліквідувати існуючий страх між народами та зредукувати високі кошти зброєння, треба „міжнародного надзірного механізму і контролі". Президент відмовився також від редукування війська на терені Німеччини без зв'язку з політичною полагодою проблеми німецького об'єднання. Тут він пригадав прийняту на Женевській конференції в минулому році засадничу згоду всіх чотирьох великодержав, що Німеччина мусить бути з'єднана на принципі —вільних виборів „згідно з національними інтересами німецького народу та інтересами европейської безпеки". „Не тільки це не сталося, але чую заяви з вашого боку, які вказують на те, що ваш уряд рішений зберегти безконечно поділ Німеччини".

Президент звернув теж увагу Булґанінові, що той нічого не відповів на пропозицію „заморозити" теперішній стан ядрової зброї, існуючий в різних державах. Президент підтримав теж знову свою колишню пропозицію щодо введення інспекції військових об'єктів летунством ЗДА і СССР, ствердивши, що „такий рід розвідки бажаний і необхідний в інтересах миру та міжнародного довір'я". Найбільше політичне значення має останній уступ листа Президента, в якому Президент, натякнувши, що в Совєтах „вживається заходи для направлення деяких лих із минулого часу" (натяк на „розвінчання Сталіна"), звертає увагу, щоб ті заходи не обмежились тільки до внутрішньо-партійних і крайових відносин в СССР. „Такі лиха сталися також в міжнародньому полі. Навіть ще тепер вони становлять поважну перешкоду, щоб сталися ті речі, щодо яких ми погодились, що вони мають статися. Ця ситуація вимагає поправи новим духом, до якого я наполегливо закликаю", — закінчив свого листа до Булґаніна през. Айзенгавер.

Бірма публічно оскаржує червоний Китай

Рангун. — Після довшої мовчанки бірманського уряду у справі інвазії комуно-китайських ватаг на бірманську територію, бірманський прем'єр Ба Све виступив у вівторок 7 серпня на пресовій конференції у приявності понад 100 журналістів з заявою, яка потверджує, що частини реґулярної комуно-китайської армії — хоч у не поданій ближче кількості — вступили на бірманську територію й окупували т. зв. провінцію Ва. Бірманський прем'єр заперечив, наче б прийшло там до будь-якої битви, але ствердив, що Бірма запротестувала перед комуно-китайським урядом і зажадала очищення території. Поки комуно-китайські війська знаходяться на території Бірми, заявив прем'єр, не можуть йти мирні переговори про поладнання кордонного спору. Прем'єр Ба Све пригадав, що оспорювану комуно-китайським урядом провінцію признано Бірмі ще в договорі між Англією й національним Китаєм. Договори між леґальними в даному часі державними урядами мусять бути респектовані, поки їх знову добровільно не зревідується.

МЕНШАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВІЙСЬКОВОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ В СУЕЗІ

Лондон. — Участь в Лондонській конференції 16 серпня ц. р. у справі Суезу не зобов'язує приявних там держав погодитись згори на інтернаціоналізування Суезького каналу, дарма, що в запрошенні на ту конференцію говориться про встановлення „інтернаціональної системи, яка запевнила б безперервність операцій на каналі", — заявив речник англійського міністерства закордонних справ на спеціяльній пресовій конференції. Зміст і тон його заяви та відповідей на запити журналістів викликали пресові коментарі, що англійський уряд рішив менше говорити про військові санкції проти Єгипту і можливість війни, як про мирну розв'язку справи компромісовим шляхом. Тому теж англійський уряд промовчав виїзд з Портсмавту третього літаконосця на Середземне море. Також відомості з Парижу кажуть про прохолодження тамошніх настроїв. Вплинуло на це багато причин: 1) виявляється, що є дуже мало шансів, щоб до Лондону прибули дійсно всі запрошені, а ще менші, щоб здійснились англійські і французькі надії, що за енергійним веденням протиєгипетської акції заявиться величезна більшість приявних, 2) хоч англійські і французькі військові чинники не припинюють приготувань до військової акції в обширі Суезького каналу і до тих приготувань належить м.і. обмірковування справи спільного штабу й одного головного команданта, проте водночас західня преса вказує на поважну теперішню військову силу Єгипту, з якою було б нелегко справитися (80,000 реґулярного війська плюс 220,000 вишколених резерв плюс 50,000 членів піввійськової організації, — коло 700 танків совєтського, американського й англійського типів, 150 совєтських ракетних „МІҐ-ів" і 45 бомбардувальників „Ільюшін" ітд.).

Сам Єгипет, так само СССР і Індія, не дали ще відповіді на запрошення щодо участи в Лондонській конференції. Єгипетський президент Нассер безперервно конферує з різними амбасадорами, між іншим мав довшу розмову з американським амбасадором Вайродом та — вже п'ятий раз від вибуху кризи — з совєтським амбасадором Кісельовим. Сподіваються, що відповідь Нассера прийде десь в найближчу неділю-понеділок, 12 чи 13 ц. м. В єгипетський колах з великим признанням зустріли заяву уряду Індонезії, що Індонезії скликає перед Лондонською конференцією нараду 5-х держав т. зв. Пакту Коломбо, до якого належать Індонезія, Цейльон, Індія, Бірма і Пакістан, та запрошує туди також Єгипет. Єгипетська і совєтська преса заговорили одночасно про те, що коли говорити про інтернаціоналізацію Суезького каналу, то те саме треба застосувати у відношенні до каналу Панамського, Дарданельської і Босфорської проток, Гібральтару та навіть Сінґапуру, себто всіх тих каналів і проток, що мають міжнародне значення для світової мореплавби. Західні кола відкидають таку суґестію, бо — мовляв — усі ті води природні — за вийнятком Панамського каналу — а єдиний Суезький канал збудований міжнародним капіталом з великим торговельним риском, та потім охоплений міжнародним договором, як морський шлях міжнародного характеру. Англія і Франція буцім то рішуче притивляться передачі справи Об'єднаним Націям покликуючись при цьому на легковаження самим Єгиптом постанов Ради Безпеки ОН, наприклад, у справі права користування Суезьким каналом ізраїльськими кораблями. Назагал преса стверджує, що посилилась дипломатична акція із відсуненням на задній плян військової акції. Англійський прем'єр Іден заповів свою промову у справі Суезького конфлікту — до англійського народу, через радіо- і телевізійну сіть. Вона остаточно з'ясує англійську позицію в теперішній стадії конфлікту.

Власники „Стокгольму" обвинувачують у катастрофі капітана й залогу корабля „Андрея Дорія"

Ню Йорк. — Представники корабельної компанії Шведсько-Американська Лінія, яка є власником корабля „Стокгольм", що від зудару з ним затонув італійський пасажирський корабель „Андреа Дорія", виступили офіційно проти командування італійського корабля, обвинувачуючи його в спричиненні катастрофи. Разом з цим керівництво шведської корабельної компанії подало в суд офіційну скаргу з домаганням відшкодування за втрати і пошкодження, що його зазнав „Стокгольм" під час катастрофи. Власники „Стокгольму" обвинувачують капітана і залогу корабля „Андреа Дорія" в недбайливості, нефаховості і в недотримуванні встановлених правил морського руху. Представництво італійської корабельної лінії, що була власником корабля „Андреа Дорія", виступило було кілька днів тому проти „капітана і залоги шведського корабля, обвинувачуючи їх у спричиненні катастрофи і заявляючи, що власники корабля „Андреа Дорія" подали в суд скаргу проти Шведсько-Американської Лінії.

В СВІТІ

● Гора Монт Блян в Альпах знову стала причиною кількох смертних випадків. Мин. неділі змобілізовано експедицію в числі понад 50 альпіністів для розшуків трьох груп альпіністів, що вибрались туди в кінці минулого тижня і зникли. Побоюються, що найменше шість осіб згинуло, упавши в провалля.

● Владислав Гомулка, колишній генеральний секретар польської комуністичної партії („Об'єднаних робітників"), викинений з партії у 1949 році, як „тітоїст", ув'язнений в 1951 р., а звільнений буцімто у квітні ц. р., — дістав „запрошення" від теперішнього польського комуністичного ватажка Едварда Охаба, вступити знову до партії. Гомулка це запрошення радо прийняв. Хоч Гомулка нібито „ліберальний", проте вони обидва — ставленці Москви і вірні її слуги.

● У Гонґ Конґу, британській коронній колонії на південно-східньому побережжі Китаю, найпекучішою проблемою стали „дикі" мешканці, що живуть на плоских дахах цього тримільйонового міста. Призначено понад 25 мільйонів дол. на будову домів, головно для тих сотень тисяч „диких" мешканців, які не платять ніякого комірного, є нещастям для інших мешканців, викликають загрозу завалення тих будинків і не підлягають ніякій контролі. —

● У минулий вівторок, 31-го липня, минув дворічний термін, визначений на Женевській конференції, що закінчила війну в Індо-Китаї, протягом якого на терені окупованого комуністами Північного В'єтнаму і вільного Південного В'єтнаму мали відбутися вибори для об'єднання тієї країни. Комуністи погрожували відновленням війни, якщо Південний В'єтнам не застосується до цієї вимоги. Але президент Нґо Дінґ Дієм не захотів вести переговорів з комуністами. З Москви і Пейпінґу наказали їм сидіти тихо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВІ ТЕЧІЇ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ

Саме тепер зібрався в Шикаґо Резолюційний комітет Демократичної партії, що радить і приготовляє її ідеологічно-політичну плятформу для цьогорічних виборів. Проєкт плятформи буде опісля предметом нарад і ухвал конвенції цієї партії, яка збереться в цьому ж місті наступного тижня і, крім схвалення плятформи, має вибрати своїх кандидатів на президента та віце-президента країни. Вже на початку нарад Резолюційного комітету стверджено, що „ключовими справами" плятформи будуть громадянські права і вольності, оформлені так, щоб вони могли стати „помостом" між північними і південними демократами.

Це тільки потверджує відому правду про дві течії в Демократичній партії саме на цьому тлі: громадських прав і вольностей, себто повного зрівняння расових груп.

Ця проблема є залишком американської історії від часів Громадянської війни. В північних стейтах вона практично не існує, але в південних виникає при кожній нагоді і, зокрема, при кожних виборах. В чому суть цієї проблеми?

У деяких південних стейтах все ще існують не так расові обмеження, як радше расовий поділ: в школах, у засобах публічної комунікації, в мешканнях і т. п. Біле населення відділяється від кольорового, білі діти ходять до інших шкіл, для білих і для кольорових є окремі переділи в автобусах, білі й кольорові мають окремі мешканеві дільниці тощо. Внаслідок цього часто виникають всілякі суперечності, як це, наприклад, було недавно в зв'язку з окремими автобусами для білого і негритянського населення в Південній Каролайні, чи викресленою із Алабамського університету негритянською студенткою. В ці справи, як відомо, вмішався федеральний суд і виніс рішення проти такого поділу (сеґреґації), вважаючи, що сеґреґація є протиконституційна, бо конституція забезпечує всім громадянам рівні права, без уваги на їх расові чи будь-які інші різниці. Оборонці сеґреґації арґументували, що „рівність прав" не суперечить „різним місцям", бо негритянському населенню не відмовляється права їздити автобусами чи ходити до школи, хоч і окремо від білих. Ці расові суперечності існують, зокрема, в таких стейтах, як Алабама, Арканзо, Флорида, Луїзіяна, Мериленд, Міссіссіпі, Південна і Північна Каролайна, Оклагома, Теннесі, Тексас і Вірджінія.

В загальному американські тенденції абсолютно проти навіть цих залишків расових різниць. Проти них неодноразово забирали становище проводи обидвох великих партій і проти них є кожночасний федеральний уряд, республіканський чи демократичний. Расові різниці не є — можна б сказати — в моді, а проте вони існують ще у південних стейтах, що мають мільйони виборців, на яких залежить обидвом партіям.

Який же вихід з цієї ситуації для проводів обидвох партій, зокрема Демократичної, що має в південних стейтах свою головну базу? У передвиборчій аґітації та в партійних плятформах цю проблему ставиться в дещо іншій площині, не так у принциповій, як радше в конституційній. Обидві партії заявляються виразно проти сеґреґації та проти расових різниць, але в середині обидвох партій, зокрема Демократичної, рівночасно видвигається проблему конституційних прав стейтових і федеральних урядів. Отже, звертається увагу не так на саму справу, як на те, хто має її вирішувати. Річ в тому, що 10-та стаття Хартії Прав (Бил оф Райтс) постановляє, що всі права, яких Конституцією спеціяльно не передано федеральній владі, зарезервовані для народу та обраної ним місцевої влади. В Конституції нічого не сказано про будь-які повновласті федерального уряду в справах, наприклад, шкільництва.

Отже, в цей спосіб партії намагаються зберегти принцип рівности всіх перед законом і задовольнити загальну тенденцію проти будь-яких расових різниць, але рівночасно обстоюють децентралізацію влади.

Це, правдоподібно, мав би бути той „поміст", що його намагається демократична Резолюційна комісія створити у своїй плятформі між північними і південними демократами. Стівенсон, головний і піддержуваний Крайовим Комітетом партії кандидат на демократичну номінацію, висловився проти сеґреґації в школах, автобусах та мешканевих дільницях. Він зокрема висловився за „недвозначне одобрення" у плятформі рішення Найвищого Суду проти расової сеґреґації в публічних школах, викликаючи цим гнів серед поважної частини південних демократів.

Не зважаючи на ті труднощі, що їх справляють для партій і їх передвиборчих плятформ деякі расові та інші розбіжності, вже недалекий той час, як і ці залишки розбіжностей будуть належати до минулого.

СПРАВА МекКІОНА

З судово-правного погляду „справа" сержанта морської піхоти Метью МекКіона, яка чотири місяці хвилювала американське громадянство, ще остаточно не закінчилась, бо присуд, що його виголосив 7-членний військовий суд в суботу 4 серпня ц. р., піде ще на розгляд вищого військового суду і секретаря морських справ, а на випадок затвердження його, засуджений має право апелювати до Суду Військових Відкликів, що відповідає цивільному Найвищому Судові ЗДА. Однак, насправді 10-денна судова розправа над названим сержантом всебічно з'ясувала не тільки його провину, але й ширшу проблему, зв'язану з цією сумною подією: проблему військового вишколу, єдиною ціллю якого є так підготовити вояків, щоб вони були здатні зустріти кожну найважчу, найскладнішу ситуацію на бойовому фронті.

Справа сержанта Метью МекКіона розпочалась 8 квітня ц. р., коли він повів підпорядковану йому чоту рекрутів на нічний вишкільний марш через мокляк недалеко касарень в Паріс Айленд в Савт Каролайні, де шість юнаків, охоплені в пітьмі панікою, не вміючи плавати, — втратили життя. Генерал Рандолф МекКолл Пейт, призначений тільки в січні цього року командантом Корпусу Морської Піхоти, зареаґував дуже гостро: на конґресовій комісії він заповів найгостріше слідство в цій справі, признав „військовим та моральним обов'язком" довести до покарання винуватця смерти шістьох рекрутів. Він слідство дійсно перевів і наказав поставити МекКіона перед публічний військовий суд під закидом убивства, знущання над підлеглими, дискредитації війська та вживання алькоголю під час служби. Однак, на самій розправі ген. Пейт, з'явившись на заклик оборонця підсудного, різко відмежував дійсну провину сержанта — легкодушну поведінку з довіреними йому рекрутами й вживання алькоголю під час служби — від злочинів, що їх він, сержант, на думку генерала, не зробив: убивства шістьох юнаків. Він заявив, що коли б він мав судити сержанта, то здеґрадував би його на один ступінь, переніс би його за його „глупоту та брак правильного погляду" і не довіряв би йому більше новобранців. Але й тільки. Себто він ствердив, що підсудний сержант діяв у добрій вірі і що наказаний ним нічний вишкільний марш через мокляк — це один із правильних засобів для прищеплення рекрутам того, чого вони не мали, а що мусіли осягнути для власного добра, добра цілої армії та держави, вояцької дисципліни. І генерал Пейт, відомий із своєї суворости та безпосередности, зустрівши підсудного сержанта на судовому коридорі, стиснув йому руку і побажав „щастя".

Ще виразніше в обороні обвинуваченого сержанта став герой Морського корпусу, чи — як називають його — „живуча леґенда" цієї піхотно-морської формації, емеритований генерал Луїс Пуллер, гордий власник найчисленніших і найвищих відзначень, що їх хтобудь дістав у тому корпусі. Він визнав нічні вправи на небезпечному терені необхідною частиною військового вишколу і жалівся, що тепер таких нічних вправ роблять менше, як треба. Він назвав смерть шістьох рекрутів просто жалюгідним випадком і одверто заявив, що, на його думку, сержант МекКіон взагалі не повинен був ставати перед судом. Дуже добре враження зробив своїми зізнаннями сам підсудний. Він не заперечував, що бувало часом штовхнув чи ударив якогось рекрута, але, мовляв, ніколи не робив цього зі злоби чи помсти, — признав, що не перевірив раніше мокляку, через який наказав був той нещасний марш, але, мовляв, мокляк не видавався йому „небезпечним", і багато говорив про труднощі, з якими приходиться защеплювати юнакам, що приходять до війська, необхідну дисципліну.

В п'ятницю минулого тижня судовий трибунал, створений із сімох старшин, звільнив сержанта МекКіона від закиду вбивства, знущання над вояками і спричинення моральної шкоди збройним силам. Зате признав його винним у легковажній поведінці, що спричинила смерть. В день пізніше, в минулу суботу, проголошено присуд, за яким сержанта МекКіона здеґрадовано з сержанта до простого вояка, звільнено з війська за „погану поведінку" і засуджено на 9 місяців примусових робіт та 270 дол. кари. Цей присуд заскочив оборону і приятелів МекКіона, як нібито надмірно суворий. Вони особливо вказують на нелогічність викинення військовика з війська під закидом „поганої поведінки", коли водночас звільнено його від закиду дискредитування війська. Сам МекКіон також найбільше вражений виключенням його з військової служби із зловісними трьома літерами „BCD" („бед кондакт дісчардж"), бо ж він — ветеран з 11-річною військовою службою, участю в 10 битвах і численними відзначеннями за хоробрість. Він уважає, що засудження його на довшу кару примусових робіт не було б таке важке, як повна деґрадація і звільнення з війська як „BCD". Його оборонець, чільний нюйоркський адвокат, що провадив його оборону безплатно, переконаний, що цей засуд буде злаґіднений.

Проте, американська публічна опінія назагал зареаґувала на цей присуд прихильно, зі зрозумінням для інтенцій, якими керувалися судді-старшини. Сержант хотів із легкодушних розгуканих рекрутів зробити здисциплінованих вояків з високим розумінням вояцьких чеснот. Він хапався усіх засобів, що їх стосують у вишколюванні такого елементу, який з трудом дає себе втиснути в шори суворого військового уладу і залізного послуху зверхникам. Він робив це в добрій вірі, обожуючи морецтво та його піхоту і не керуючись персональною злістю до будь-кого з тих юнаків. Але він забув, що він відповідальний за життя і здоров'я людей, потрібних батьківщині. І він таки спричинив смерть аж шістьох невинних молодих людей, він спричинив знищення шістьох екзистенцій і завинив трагедію в шістьох родинах. І це така провина, яка мусіла знайти сувору кару.

Судова розправа виявила також трагедію МекКіона: хороброго, простолінійного підстаршини, огірченого на манери, що прикметні американським юнакам, які ще вчора вважали, що їм „усе вільно", а завтра мусять зрозуміти, що вони взагалі позбавлені своєї волі, узалежненої від зверхництва. Це нелегка роля вишкільного підстаршини, що має зробити — як казав ген. Пуллер — з „цивільної юрби" високовартісну бойову одиницю. В таких обставинах підстаршина може робити помилки. І тому „справа МекКіона" дала поштовх до ревізії вишкільних метод. Обмежено свободу вишкільних підстаршин, піддано їх під строгіший нагляд збоку старшин, уточнено в підручниках і зобов'язуючих інструкціях вишкільні способи. І погані справи мають свої добрі наслідки. Трагічна „справа МекКіона" мала те добро, що спопуляризувала в громадянстві проблему військової дисципліни, спопуляризувала у старшинських та підстаршинських колах проблему вишколу і ще раз виявила найтісніший, органічний зв'язок збройних сил ЗДА з цілим народом.

„РЕАБІЛІТАЦІЯ" НА ЕКСПОРТ

Останніми місяцями появляються час від часу у світовій, зокрема в американській пресі повідомлення про реабілітацію мистців і письменників жидівського походження, зліквідованих під час чисток в роках 1935-1947, особливо ж під час „вичищування" совєтської літератури з т. зв. космополітів.

Кілька місяців тому деякі жидівські публіцисти, відвідуючи Совєтський Союз, мали вперше по багатьох роках можливість довідатися дещо про долю жидівських письменників, прізвища яких позникали із сторінок совєтських журналів і часописів на протязі останнього п'ятнадцятиріччя. Виявилося тоді, що майже всі видатніші жидівські письменники були під таким чи іншим претекстом позасуджувані й фізично знищені, в найкращому випадку заслані або примушені до мовчання. Більшість з-поміж цих письменників жила і діяла в Україні.

Совєтський уряд і совєтська компартія, очолювана Хрущовим, не подали в справі ліквідації жидівських культурних діячів ніякого вияснення. Не згадав про це ані Хрущов у своїй секретній промові на 20-му з'їзді КПСС (хоч він і згадував тоді жидівських лікарів, що їх намагався знищити Сталін з допомогою Берії), не було про них згадки теж й у відомій резолюції Центрального Комітету комуністичної партії СССР з 30 червня ц. р. Що більше, „Правда", офіціоз совєтської компартії, подаючи переклад статті Юджина Денниса в справі „культу особи", викреслила просто із тексту згадку про ліквідацію Совєтами жидівських культурних діячів.

Останніми днями совєтська преса, здебільша літературні й фахові мистецькі журнали, почали акцію „реабілітації" деяких з-поміж зліквідованих культурних діячів. І знову ж проводиться ця „реабілітаційна" акція дуже своєрідно: ні словом не згадується, що сталося із жидівськими культурними діячами, де і чи взагалі вони живуть, що роблять. Замість цього одного гарного дня появляється в московській „Літературній Газеті" чи в якомусь „Новому Мірі" прихильна стаття про творчість того чи іншого зліквідованого колись Берією і Хрущовим жидівського поета чи прозаїка, або просто такий чи інший журнал ні з того ні з сього передруковує одного дня цикл поезій чи новелю якогось із закатованих поетів чи прозаїків. Так відбулася останніми тижнями „реабілітація" жидівських поетів, відомих передусім в Україні, Переца Маркіша та Іцика Пфеффера і останніми днями „реабілітація" видатного жидівського письменника Ісаака Бабеля, що зник у 1930 році і помер у 1938 році. Ця „реабілітація" не обмежується згадками про них і передруковуванням їхніх творів у журналах: публікуються водночас офіційні повідомлення про те, що для вивчення літературної спадщини даного поета і видання його творів зорганізовано спеціяльну літературно-критичну комісію.

З перегляду совєтських журналів останнього часу виходить, що, крім згаданих уже, „реабілітовано" в СССР ще таких жидівських письменників: Алекс. Ізбакга, автора повісти „Роки життя", засудженої і вилученої з усіх бібліотек в 1949 році (Ізбакг друкується сьогодні знову і в „Літ. Газеті" і в „Новому Мірі"), Д. Даніна, літературного критика, зліквідованого в 1949 році за „космополітизм" (тепер пише в журналі „Знам'я" та в інших), П. Г. Антокольського, ліричного поета і Г. Бровмана, письменника — обидва виключені в 1949 році з Літературного інституту ім. Горького, Л. Шейніна, члена екзекутивної ради Жидівського антифашистського комітету, розв'язаного в 1948-49 роках. Членами цього ж антифашистського комітету були згадані вже Маркіш і Пфеффер, і крім них Давид Берґельсон, Давид Гофштейн і Лейб Квітко (усі з України), що їх порозстрілювано, та Самуель Галкін і Мойше Бродерсон, що їх заслано на Сибір.

До цієї „реабілітаційної" кампанії треба зарахувати і виступ Хаїма Суллера, генерального менаджера жидівської комуністичної газети „Фрайгайт", що появляється в Ню Йорку, який їздив недавно до Совєтського Союзу і, вернувшися до ЗДА, виступив в своїй газеті і на спеціяльній пресовій конференції з дуже оптимістичним рапортом про ситуацію жидівських культурних діячів у Совєтському Союзі. Він привіз із собою цілий список жидівських письменників (71 прізвище), які, мовляв, не тільки живуть, але й творять і друкують свої твори в Совєтському Союзі (між ними Абрам Каган й Іцик Кіпніс з Києва, Г. Балуштейн з Кишинева та інші). На пресовій конференції в Корніш Армс Готелі у Ню Йорку п. Хаїм Суллер заперечував не тільки вияви антисемітизму в СССР (на його думку, деякі антисемітські настрої це тільки наслідок... гітлерівської пропаґанди під час другої світової війни), але й запевняв присутніх, що жидам живеться в СССР прекрасно, що більшість буцімто зліквідованих Совєтами жидівських культурних діячів померла... природньою смертю, що майже ніхто з них не був ув'язнюваний. Водночас, хоч і змушений признати, що всю жидівську культуру в СССР зліквідовано, Хаїм Суллер всю вину за цю ліквідацію скинув на „беззаконні вчинки" Сталіна та Берії і пробував переконувати присутніх, що в СССР відбувається „великий зворот до кращого", що там, хоч і немає жидівських черенків, постане знову жидівське видавництво, що буде виходити жидівський часопис, що буде відкритий жидівський театр і т. д. і т. д. і що цей „бурхливий" розвиток сповільнюють тільки деякі... технічні труднощі.

„Реабілітація" Совєтами деяких зліквідованих за Сталіна жидівських письменників, як також виступ Хаїма Суллера з ревеляціями про „новий розквіт" жидівської куль-

(Закінчення на стор. 4-ій)

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР У БЕРЛІНІ

Берлін. — 24 липня Берлін (його західній сектор) прийняв своїх гостей — представників вільних професійних спілок — із країн поневолених комуністичними диктатурами: Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Україна, Чехословаччина, Югославія.

Діячі вільних професійних спілок із цих країн створили свій центр, якого національні секції і управа знаходяться в Парижі. Ці діячі видають пресу в рідних і світових мовах, нагадуючи вільним народам про рабство, в якім перебувають робітники в країнах комуністичної диктатури. В міру можливости Центр діячів вільного професійного руху на чужині влаштовує свої конґреси в різних містах Західньої Европи. 1956 року Центр відбув два таких конґреси: в Римі (Італія) і Лянсі (північна Франція).

В цих конґресах взяли участь маси італійського і французького робітництва, організованого в демократичних професійних спілках. Окрім промовців із поневолених большевизмом країн, на цих конґресах виступали визначні діячі вільного професійного руху Італії та Франції. Від Української Секції Центру виступав з рефератами на цих конґресах д-р Богдан Феденко.

Повстання робітників у Познані 28 червня 1956 року потрясло совість вільного людства своїм траґізмом: виснажені працею і голодівкою робітники домагалися небагато: „Хочемо хліба", — було написано на плякатах робітничих колон, що йшли вулицями Познаня. На це домагання комуністи відповіли кулями й танками і проголосили, що цю демонстрацію робітників „зорганізували капіталісти"...

Щоб дати відповідь комуністичній тиранії і заявити свою солідарність з робітниками країн, поневолених комунізмом, Центр вільних діячів професійного руху на чужині скликав свій конґрес у Берліні, 24 липня. На конґресі були присутні представники Болгарії (М. Краус), Югославії (Ж. Гопалович), Польщі (Ф. Бялас), Румунії (Е. Герман), Естонії (И. Мікельсон), Угорщини (Андрейко), Чехії (А. Гаіс) і ін. Від України був д-р Богдан Феденко.

Перед конґресом відбулася пресова конференція, на якій діячі Центру давали свої відповіді на питання журналістів, а ввечері 24 липня зійшлися тисячі берлінських робітників у великій залі біля радіовежі, до яких промовляли по черзі представники робітництва поневолених країн та визначні діячі Конфедерації Вільних Професійних Спілок і німецького професійного руху. Ця Конфедерація має в своїх рядах 55 мільйонів організованих робітників рук і мозку і веде непримиренну боротьбу проти всякої диктатури.

На конґресі в Берліні промовляли між іншим: Ервінґ Бравн, предетавник американських проф. спілок АФП-КІО, Альбін Карл, від Конфедерації Вільних Професійних Спілок та від німецького професійного руху, Ерист Шарновський, предсідник вільних професійних спілок Західнього Берліну і інші.

Кожний представник національних секцій Центру починав свою промову на конґресі в Берліні рідною мовою, а потім переходив на німецьку. Д-р Б. Феденко зазначив у своїй промові, що секретар комуністичних проф. спілок в Україні Жданов промовляє до українських робітників мовою „старшого брата", але це тільки доказує, що Москва принесла в Україну не тільки господарський визиск, але й національне поневолення.

Робітники Берліну з'явилися на конґрес Центру часто просто з роботи, в виробничих убраннях, і глибоко переживали з промовцями трагедію робітників за залізною заслоною. І коли була прочитана резолюція Конґресу з протестом проти голоду, терору і судових убивств під комуністичними режимами, то тисячні маси робітників з гнівом і обуренням прийняли цю резолюцію, яка затаврувала комуністичних гнобителів на віки вічні, як ворогів робітництва і всього людства. Свідком цього протесту був величезний жовто-блакитний прапор, який висів в залі конґресу і нагадував вільному світові, що далеко на Сході є велика країна з блакитним небом і жовтими нивами, в якій живе і мучиться в рабській праці поневолених московською комуністичною диктатурою український народ.

При закінченні конґресу всі представники поневолених країн написали в своїх мовах на одним листі слово, дороге кожній вільній людині: свобода. Це лишається пам'ятка для дальших поколінь усіх тепер поневолених націй.

Conscius

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(49)

Кость Кисілевський

НАУКОВІ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА

Потім обговорює естетичні і суспільно-етичні погляди Шевченка та його культ безсмертного всесвітнього мистецтва, що відображений в поемі. Характеристика постатей реалістична, їх дії сперті на ідеалізмі. Основою суспільства є, за думкою Франка, сім'я, збережена в ідеальній формі на українських хуторах і селах, нездеморалізованих ще посторонніми силами. Патріярхальне й мирне життя — це найбільша святість люду. Але сваволя панів і салдаччини руйнує його в основах, що вважається найбільшим нещастям. Гріх покритки вимагає основної покути цілого життя, що показане в поемі. Наймичка спокутувала його, тому її мораль і терпіння гідні подиву. Ціла поема — то тріюмф правдивого мистецтва; в ній пов'язані: простота, правда і глибоке чуття, що робить її безсмертною.

Остання частина — полемічна. Автор протиставиться поверховному трактуванню Шевченкової поезії та шуканню впливів у іншомовних творах Европи, як це робили учні літературознавчої школи О. Огоновського, напр., О. Колесса, що всюди бачив вплив Міцкевича на Шевченка. Франко осуджує теж погляди Каленика Шейковського на народну етику, що назвав підкидуванням дітей курйозом, незнаним в Україні. (Гл. його Опытъ южнорусской словесности, 1861).

Ця доповідь зробила на слухачах додатнє враження, особливо психологічна II частина, сперта на свіжих, сміливих думках. Франко осягнув право на читання викладів, заперечене опісля цісарським намісником, графом Казиміром Бадені, що бачив небезпеку для студентів в політичній діяльності Франка.

Також Франкова габілітаційна дисертація „Іван Вишенський і його твори", написана ще в 1890 р. і надрукована в 1895 році в 21-30 кн. Літературно-Наукової Бібліотеки", заторкує небуденні суспільні події та небуденну постать у нашій літературі середньої доби. Франко належав до перших дослідників літературної спадщини Івана з Судової Вишні в Галичині. Він зацікавився нею ще при кінці 80-их років і присвятив їй три наукові праці; при першій, друкованій в „Кіевской Старинѣ" у 1889 р. опублікував декілька невідомих ще тоді творів Вишенського, що їх знайшов в рукописі Підгорецького манастиря. Другою була наведена вище дисертація, а третя мала популярний характер.

В дисертації Франко подає здогадний життєпис ченця Івана, що правдоподібно народився біля 1550 р. в міщанському роді та вчився в Острозькій Академії, або був зайнятий на княжому дворі Василя Константина, як це виявляють посланія його з Афонської Святої Гори, куди вибрався у зрілому віці, мабуть дорогою через Карпати, Угорщину, Сербію, Альбанію понад річкою Вардаром через Охриду до Солуня. Що був він в цьому місті, свідчить його перший твір: „Новина или вѣсть о обрѣтеніи тѣла Варлаама Охридского", митрополита православного, що його вбили турецькі яничари і вкинули в річку, а християни поховали коло Кепрілі (Велеса), а потім перенесли до Охриди. Франко здогадується, що це оповідання написане в церковнослов'янській мові в дорозі на Афон, або зараз після його приходу на Святу Гору, де він перебував до смерти біля 40 років, звідки писав свої послання. Перше його „Посланіє до всѣхъ обще въ лядской земли живущихъ" (біля 1592) започинає його суспільно-виховну діяльність, яку опісля продовжував у інших творах, що їх Франко нарахував 18. Вони написані книжною мовою, але зближеною до народної. Самітне життя в скиті серед лісу і скель давало йому багато нагоди до роздумувань над важким положенням України у боротьбі за віру та серед моральної руїни суспільної верхівки. Бачив він його в часі повороту у 1605 р. та перебування в Угорниках коло Отинії, у Львові, Острозі, Уневі, Дермані та в Марковій пустині в Галичині.

Повернувшись на Афон, у 1610 р. осів у кам'яній печері, де написав мабуть останній свій твір з приводу книги Івана Золотоустого „О священствѣ". У 1621 р. православні, зібрані в Луцьку для наради про способи оборони, ухвалили вислати післанців на Афон по найвідповідніших ченців для оборони віри й проповідництва. Чи виконано цю ухвалу, і коли помер Вишенський, не знаємо, мабуть у 1620 р. Вишенський дійшов до переконання, що тільки суворе життя чернече може принести суспільності найбільшу користь словом, молитвою й самовідреченням. Своєю діяльністю він доказав високе розуміння завдань тодішнього інтеліґента з простим і стійким характером, що говорить сміло й ясно. (Гл. „Порада о очищенію Церкви").

Франко не бачить в його полемічних творах багато доброї й оригінальної арґументації, але зате підкреслює силу переконливих і драстичних прикладів, порівнянь з подробицями життя серед суспільно-політичних відносин, та сатиричних малюнків, що мають більшу літературну та історичну вартість, як найзручніші теологічні полеміки тих часів. Особливо відважно атакував він тодішніх єпископів в окремому посланні, що є „громово-сильним маніфестом людини, яка еманципувалася від пут традиції й рабства". Його „Апологія чернечого житія" то найкращий і найоригінальніший твір. Його стиль, зміст, льокальний кольорит стали для Франка критерієм у приписанні йому анонімної „Острожской книжици", надрукованої Константином Острозьким в 1598 р.

І ЗНОВ...

І знов задумалася дума...
В куток покинутий, убогий,
На близькі спомини дороги
Думки вертаються, спішать.

Там певно ніч тепер, тумани,
Стоять акації сумні
І не вклоняться мені
Кзрізь сонні марева омани.

На мить зійтися б на межі!
В слова розніжені і мрійні
Вплітати знов палкі обійми —
І розійтись

У дні чужі.

РАЇСА ШУМСЬКА

Українці на цьогорічній конференції університету Колґейт

Як у минулих роках, так і в цьому році Український Конґресовий Комітет Америки подбав про те, щоб українці взали участь у щорічній Конференції для Закордонної Політики, що її влаштовує Колґейт Університет у Гемилтоні, Н. И.

Що являє собою така Конференція?

Ше форум, що в його рямках розглядається певні моменти — а то й цілість — минулої й теперішньої закордонної політики З'єдинених Держав Америки, насвітлюється її всебічно з погляду її доцільности та інтересу ЗДА, оцінюється те, що вона принесла для ЗДА й їх підставових ідеалів та — в пов'язанні з актуальними проблемами, їхнім змістом, характером і вагою — висловлюється рекомендації, якою вона повинна бути на майбутнє. Все те відбувається на підставі головних доповідей на відповідні теми, що їх дають відомі особи політичного, громадського й наукового життя ЗДА, запрошені Університетом, доповідів в окремих секціях і на пленумі Конференції та вияснень компетентних у різних ділянках та просторах світу консультантів, представників окремих національних груп, народів, чи офіційних представників держав, що акредитовані у Вашингтоні. Для прикладу: в цьогорічній Конференції (повторюється вже 8 років) взяли участь особи з офіційних представництв 30 держав, що акредитовані у Вашингтоні, особи з різних департаментів уряду ЗДА та представники інших ділянок. Всі пильно стежать, що про що й про них говориться ід час Конференції. Преса, радіо й телевізія присвячують Конференції поважну увагу. Тож участь у ній — важлива.

Про участь представників Українського Конґресового Комітету Америки в цих Конференціях у минулих роках були інформації — звідомлення в нашій пресі. Цього року, крім представника Українського Конґресового Комітету Америки, д-ра В. Шандора (брав участь уже втретє) — були також (вперше) представники Студійної Групи „Пролог" із Ню Йорку (пп. О. Антонович, К. Кохно, Р. Олесницький) та Голова Об'єднання Українських Жіночих Організацій Америки, пані Стефанія Галичин — від цієї Оргаізації.

Праця Конференції, що тривала від 2 до 6 липня ц. р., була зосереджена у 8 Комісіях: Східня Европа, Африка (простір на південь від Сагари), Далекий Схід, Південна Америка, Західня Европа, Близький і Середній Схід, Міжнародні Організації, Громадський Сектор.

Українські учасники включилися активно в 5 Комісіях, присвячуючи найбільше уваги працям Комісії для Східньої Европи, виконуючи в ній ролю консультантів Комісії, яка працювала в трьох секціях. В цій Комісії брали постійно участь також представники „Есемблі оф Кептів Юропієн Нейшенс": С. Корбонські — поляк, д-р Б. Барток — мадяр, К. Вісоіяну — румун.

Українські п р е д с т а в н и к и брали участь у дискусії й представляли український погляд на справи Східньої Европи, з'ясовували, як повинні бути вирішені різні проблеми. Треба ствердити, що у висліді участи й виступів українців у конференціях минулих років та в цьогорічній, українські тези здобули собі на цьому форумі визнання збоку неукраїнців, приятелів справи українського народу, які розуміють вагу української проблеми. На цьогорічній конференції українські учасники, разом із цими нашими приятелями, опрокинули тезу представників „Есемблі оф Кептів Юропієн Нейшенс", мовляв: у протибольшевицькій боротьбі вистачає, як будуть визволені народи 9 сателітних держав: Альбанії, Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Мадярщини, Польщі, Румунії й Чехо-Словаччини, та тільки по цій лінії треба повести американську політику визволення.

Для інформування учасників конференції виставлено відповідну англомовну літературу про українські справи. Оглядаючі її признавали, що наша література найповажніша та, що українці добре запрезентували себе й справу нашого народу.

Крім цієї офіційної участи, переведено ряд приватних розмов з представниками держав і народів, що брали участь у Конференції.

Д-р В. Шандор подав — у висліді трирічної практики — низку конкретних проєктів для Екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки. Реалізація цих проєктів мала б причинитися до ще більшої користи для справи визволення українського народу.

Український Конґресовий Комітет Америки

А. Юриняк

СПРАВЖНІЙ ХИСТ І „МОВНА БРИКЛИВІСТЬ"

(Ще про книжку „Далекий світ" Галини Журби)

Читати книжку „Далекий світ" ми почали з деяким упередженням, бо авторка відома своїми химерними мовно-правописними „настановами" й проєктами.

Але перший невеличкий розділ („Домбровські") пішов нам надиво легко, не зчулися, коли вже й другий ковтнули — і ось перед нами третій: „Діти, звірі, люди". Тут вже запинитися було шкода: книжка нестримно вабила до себе. Нам лише стало трохи прикро й досадно від авторчиного псевдоніма — бо книжка її з журбою не має нічого спільного! Натомість у ній повно б'ючкої життєвости, гарячої крови, відваги і свавілля.

Ці останні набирають раз-у-раз такого одчайдушного розгону, що виплеском переливаються через край, за вінця. І тоді вже ми маємо „відважну відвагу" або відвагу в лапках.

Щоб завершити „позитивно" (бо книжка нам вельми сподобалась!), ми з цієї непотрібної „відваги" й почнемо.

Галина Журба, „нічтоже сумняшеся", подає читачам ряд хибних тверджень: прізвище Радзівілл виводить з Рабовола, Назара змушує бути героєм „Наталки Полтавки" Ів. Котляревського, відомий театр Соловцова в Києві авторці хочеться називати театром Солонцева і навіть замість звичайної Ятрані у відомій народній пісні фіґурує Горинь.

Коли людина чогось не зовсім певна, вона, очевидно, свою відвагу мусить кореґувати перевіркою, що в даним випадку було зовсім легко зробити.

Нестримне свавілля задемонструвала авторка в мовно-правописній ділянці. Хоч тут слід диференціювати, відділити сам правопис — як суто зовнішню, формальну сторону, до мистецької кваліфікації твору зовсім не належну — від мовостилю. Правопис ніде й ніколи не може бути й не потребує бути ориґінальним. Це — спільнотна умовність і догода. Якщо в нашому суспільстві всі їдять суп ложкою, то як би виглядав „ориґінал", що захотів би їсти суп виделками? І що осягає, що виявляє в своїй творчості письменниця нового, лише їй притаманного, пишучи замість позиція „позицья", замість арія — „ар'я" і „щиріcттю" замість щирістю?

Правопис „Далекого світу" — абсолютне дивацтво, самодискредитування п и с ьменниці (як інтеліґента, як члена спільноти, бо до творчости правопис не належить).

Та наша авторка відвагу і свавілля проявила і в мові — лексиці, синтаксі, фразеології, а це вже за дужки твору винести не можна, це належить до твору невідривно. На щастя, тут маємо і ряд дотепних новотворів, а чимало вузько-місцевих діялектичних назв і означень потребували лише підрядкової „в и н о с к и"-пояснення. Проте й багато „ріжновсякого" „драґовитого" та „розмилуваного" непотребу. З нього й почнемо, з вульґаризмів і авторкою перeінакшених, „зреформованих" слів, що їх неологізмами в справжньому цього слова значенні назвати й не можна: жайвор, гайстри, горел, жаліб (жалоба), моя причасть (участь), погода перелітна (мінлива), сповіра (довір'я), перехандричивши, добід, зобіддя („Добід ми вчилися; зобіддя опосідала нас нудь" (202 ст.), спобіжництво за провід (205 ст.), гайба часу, розмоленоповажні тони музики (221 ст.), світ знемилів мені, перевітлива невірниця, поволився (погодився), починається прилюб (любовна сцена), недоуявно мені, найувітливіший, розстань віку, розкаркана галь, проміття сонця, притуга, пригрудча (грудна дитина), обтяж праці, віківщина (минулі віки), на межені, перемеженилось.

До цього слід додати окремі кальки з російського: плачу запійно („запоєм"), сідь („сєдіна"), різве повітря (мабуть, рос. „рєзвоє"), недоладності змісту: мрячна вечеря, в роздолі між горами, духливий в свою силу і довгий ряд непотрібних, „своїх" дублетів до вже узвичаєних в літературі для даних понять і всім відомих слів. Наприклад: у давнь, узайві, розтуженість, падок (випадок), удогонь, понада, милованець (пестунчик), чвань (чванько), удолити (надати, нагородити), невразний, насить, звид (образ), упідбіччю, залася, розповня, нахлин, злидь, рость жде небесного зрону, жагідь, жадь (жадоба), п'яні ланів та левади, наглий смир найшов на нього, книжниця (бібліотека), вимог, виблаг, забаг, нетям, зажур, безбач (коли нічого не видно), без припрохи, обітливо, мрітно заслуханий, самонастатній, неприторенний, загарливість, прогаль часу, учінка (навчання), гущ (гуща), прибаг, розсолода, окремиця (деталь) і т. ін. Є цілком незрозумілі місця тексту: задивлений у сміть (82 ст.), на суголові вітер крутив порошнею; дибіч, пительгузий, гобзовитий, ґайман (і ґаймін), вельбучитися — слова, вживані, мабуть, лише панською челяддю кошурівської і теплицької (місто Теплик) садиб.

Є проте, хоч і не дуже багато, і новотвори вдалі, доцільні. До них ми зарахували б: обтислий рукав, сальонова оббутість, завіконений з усіх боків ґанок, набонтонений, довгопуть, здіялося, поворітьма заїхав (тобто вертаючись), лицарська високодумність, недовидержу, почужена душа, остань (те, що осталось), згоїна (слід загоєної рани), осініє (надходить осінь), розіпсів у розкошах, доки ж йому неправдувати, а також іменники: розкошелюб, вигад, загад, лагідь, в'ялль і деякі інші.

Не мали б ми нічого проти (з погляду мови) й таких фраз у книжці:

„Великдень цього року порань — ще тань весняна не сплила". „Геть споночіло вже зовсім, коли ми доплуганилися до ферми розковбаненим шляхом".

Власне кажучи, як читач бачить з наведених прикладів, здебільшого не є це новотвори (неологізми) в точному розумінні слова. Бо слова ці (більшістю), так би мовити, фізично існували й раніш, але дістали від письменниці новий або, принаймні, оновлений, освіжений ужиток.

Очевидно, книжці „Далекий світ" добрий редактор був би потрібен. Але виключно з мовно-правописними функціями, а не такий, якого пропонує Юрій Шерех в „Нових Днях" ч. 77: „Він би викинув усі прояви провінційного о р и ґ і нальства, скоротив би книжку і подарував би її українській літературі".

Ось з цим погодитися ніяк не можна: „дарувати" твір може тільки його автор!

Очевидно, наведена порада Юрія Шереха обумовлена його безнадійною оцінкою твору: „Так, як вона є, — книжка хібащо на межі літератури. Матеріял для студій над психологією провінційности".

О ні, ніяк ні! Така оцінка навіть не в'яжеться з кінцевою заввагою самого критика: „Коли ж авторка, в біса, таланoвита!" Це ж сказано не з якогось іншого приводу, а на основі твору і твору „Далекий світ" стосується!

Та й чому, власне, „хібащо на межі літератури"? Через те, що в книжці є деякі хибні твердження? Що багато не всім знаних і зрозумілих слів — діялектизмів і сумнівних новотворів? (Поруч є, однак, і добрі новотвори). Що твір змальовує світ провінції, віддаленої до того ж і в часі?

Що ж? Можемо погодитися, що все це приглушує, послаблює звучання твору, звужує рамки його мистецького діяння. Але не касує, не випроваджує твір із літературно-мистецької сфери кудись „на межу літератури". Теплом справжнього хисту авторка свій далекий світ зробила незвичайно близьким, рідним, дорогим читачеві, як дороге кожному власне дитинство.

І чому світ провінції має бути (за твердженням згаданого критика) „безнадійним світом"? Для промисловця, політика — може й так. Але ніяк не для мистця. З погляду мистця провінція (будь-яка: українська, англійська чи китайська) важить стільки ж, скільки й метрополія. І світ провінційности як об'єкт мистецького відтворення стоїть в одній лінії з світом імперіяльних плянів і універсальних концепцій, світом Черчилла і Леніна, Об'єднаних Націй, Форда і Голлівуду.

Провінційність м и с т е цьких засобів, рецидиви котляревщини у книжці — над цим, щоправда, можна і треба дискутувати. Але речево, без „другосортного" підходу. Кінець-кінців, про книжку рішає читач. А він стоїчно витримує напущене на нього авторкою „уприперт" і „у припуст" (чомусь перше вкупі, а друге як два слова!) всіляке „справилля" і „шквирю" мовних викаблучень і таки дочитує твір до кінця зроблений чаром справжнього мистецтва.

Діти, звірі, люди — так зветься основний розділ (майже вся книжка) „Далекого світу". Ця послідовність у розділовому наголовку не випадкова. В центрі усього — діти, власне авторчине дитинство насамперед. Вони, діти, за найближчих своїх друзів мають свійських (і диких, що стають свійськими) тварин. Люди для дітей стоять, фактично, після тварин, на другому пляні.

І як то соковито і майстерно представляє письменниця світ дитячої душі!

Взагалі — де тільки Галина Журба поведе розповідь про дітей і тварин — там у неї нема недокрівних, сухітних чи „замурзаних", захаращених образів, а скрізь життєповня і різьбленість. Що не дитина, то свій осібний яскравий світ, повний емоцій, барв і руху, запашний і замашний!

Це саме з образами показаних у творі тварин. Її Арно, Дзяворко (собаки), кіт Пилип, кінь Франт, лисиця, козеня, шпак — це щось феноменальне: ця щира людяність і теплота зображення, глибина інтерпретації вчинків, усієї поведінки тварин, а при тім така яскравість і пластичність малюнка!

Читаєш — наче п'єш добре старожитне вино!

На жаль, з відтворенням людських образів у письменниці не скрізь так блискуче. Причина — упереджена антипатія авторки до певних категорій своїх персонажів — „гокоманів", „конґресових поляків". Там, де цього нема — Г. Журба виступає в творі, як високий майстер різьбити типи дорослих людей.

А взагалі про себе скажемо, що „Далекий світ" — це друга на еміґрації видана книжка (перша була „Старший боярин" Тодося Осьмачки), котру ми читали не зничев'я, не з обов'язку, а почуваючи мистецьку насолоду.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Хор „Кобзар" не перериває праці у літньому сезоні

Вже четвертий рік з черги свого існування міш. хор „Кобзар" у Филаделфії веде успішно свою працю, не перериваючи її навіть літньою порою. Назустріч тому йде лагідне цьогорічне літо й гарні задуми стають більш можливі до зреалізування; мається на думці власні та принагідні імпрези.

Активність праці наглядна по таких фактах: Річні Загальні Збори, засідання нової Управи й плянування роботи, а зокрема вівторкові проби кожного тижня цілого ансамблю. Правда, в тому часі дехто з членів, користаючи зі своїх професійних відпусток, виїжджає на 2-3 тижні, але більшість залишається в місці та включається до праці.

З метою пожвавлення товариського життя заплямовано кілька спільних прогулянок; звичайно це мало б відбутися до наших ближчих осель.

В половині місяця липня хор одержав запрошення відвідати Оселю в Ґлен Спей, де рівночасно мав би взяти участь в урочистих святкуваннях, присвячених 100-річчю з дня народин Ів. Франка. Це свято готується на день 19 серпня ц. р.

Ідучи за пляном товариських розваг, хор готовить „пікнік" в місяці вересні на оселі „Веселка".

Відрадним і наскрізь позитивним явищем хорової спільноти є замітна присутність нових членів - юньйорів. Ось їх імена: О. Бак - Бойчук, М. Голинська, О. Кучерява, Л. Шкільник, Б. Чаплинський, З. Вілий. В більшості це учні Муз. Проф. Курсів. Крім того, О. Кучерява студіює скрипку в Українському Музичному Інституті, а М. Голинська нещодавно приїхала з Торонта до Филаделфії на медичні студії.

Всі вони є прикладними членами хору та втішаються великою симпатією цілої кобзарської родини. На цьому місці слід згадати п. В. Гурську, яка після закінчення своїх професійних студій включилася до мистецької роботи. Приємно ствердити й такий факт, як приїзд на пробу п. Лампіки з Гнатюками аж з Трентону.

З репертуару своїх теперішніх зайнять, хор вивчає матеріял до власних і принагідних імпрез. Останньо присвячує багато часу й праці для вивчення Прологу з поеми Ів. Франка „Мойсей" (фраґмент), композиції А. Рудницького, що вперше буде виконаний на ювілею Франка, організованому Громадським Комітетом у Филаделфії в осінньому сезоні.

Перманентність праці міш. хору „Кобзар" — це признання не тільки Управі та мистецькому керівникові, які, свідомі завдання музичної справи, належно ведуть її, — це єпредусім велика заслуга всіх членів-хористів, що, з любови й пошани до рідної пісні, присвячують відпочинковий час для її пропаґування.

Ім.

Шикаґо, Ілл.

Концерт — іспит

В суботу 16-го червня ц. р. ввечорі відбувся в Шикаґо в концертовій залі „Ляйон — Гелі" в середмісті, концерт-іспит студенток і студентів, піяністів Музичної Студії професора Ігоря Вілогруда, знаного нашій публіці з виступів на наших академіях і національних імпрезах.

Концерт-іспит пройшов з успіхом, на превелику радість родичів і гостей, як теж і самих виконавців, яких слухачі нагороджували рясними оплесками. Помимо того, що виконавців було понад 30 (такий приблизно стан Музичної Студії), можна було навіть лаїкам слухати їх доброї гри на фортепіяні з великою приємністю.

На тридцять виконавців здали свій іспит 12 на відмінно, 8 на дуже добре, 8 на добре, а двоє на задовільно, а то з причини поденервування.

Відіграні були тяжкі композиції, так українських, як і чужих композиторів. Відрадно було слухати і дивитися, як виконавці грали спокійно, свобідно і з добрим зрозумінням творів та стилю композиторів.

В дуетах (на два фортепіяна) замітна була добра зіграність, ясність малюнку та добра контроля. Добре виконання ритміки, динаміки і техніки дає образ, що учні працювали над собою, а професор в часі шкільного року пильнував лекцій теорії музики.

Розуміється, що велика тут дбайливість і самих родичів, які пильнують домашніх репетицій, бо бажають, щоб в майбутньому їхні діти були для них радістю і користю для суспільства.

На закінчення концерту п-на Оксана Зарицька відіграла — при акомпаніяменті проф. Вілогруда — „Концерто в ДМ" Моцарта — з великою музикальністю, темпераментністю і легкістю.

Спасибі професорові за його труд, як теж подяка й виконавцям за ту радість і насолоду, якою вони наділили своїх родичів і слухачів-гостей.

Н. Р.

ЩЕ ПРО МАНІФЕСТАЦІЮ В ЧЕСТЬ ІВ. ФРАНКА НА ОСЕЛІ СУМА

У „Свободі" з 7-го серпня подано довшу інформацію про національну м а н і ф естацію, яка відбулась в суботу і неділю 4 і 5-го серпня на оселі СУМА біля Еленвілу та була влаштована ООЧСУ, СУМА і спорідненими організаціями для відзначення 100-річчя з дня народження Івана Франка. Програма цієї маніфестації включала м. ін. посадження пам'яткового дуба Івана Франка. У програмі святкувань, крім названих в попередньому повідомленні, виступала з привітанням від ОУЖО п. Ярослава Турянська, відома „дівчина з УПА".

МИХАЙЛО МІНСЬКИЙ СПІВАТИМЕ НА СОЮЗІВЦІ

В рамцях щотижневої мистецької програми на Союзівці, яка в суботу цього тижня буде присвячена 100-річчю з дня народин Івана Франка, виступить співак-баритон Михайло Мінський, відомий українській публіці із своїх виступів у ЗДА і в Канаді.

В половині травня ц. р. Михайло Мінський виїздив до Зах. Канади на концертове турне на запрошення українських громад і організацій. Концерти відбулися в таких місцевостях: Калґарі, Едмонтон, Саскатун, Ріджайна, Принс Альберт, Йорктон і Вінніпеґ.

Всюди, де виступав наш співак, він здобував прихильність та признання особливо серед молоді, народженої в Канаді, яка залюбки слухала нові українські пісні і чужинецькі арії, здебільша в українській мові. Після концерту учні йшли вітатися з мистцем, чітко і ясно розмовляючи прегарною мовою батьків. Вони були горді, що мають велику культуру — безсмертну нашу пісню.

Виконував п. Мінський історичні думи, народні, жартівливі, лірвчні пісні. Співав арії рідною й іншими мовами. Соковитий голос заповнював залі і чарував слухачів, полонячи їх своєю красою, майстерністю виконання і щирою безпосередністю.

У всіх місцевостях, де він виступав, лишилося незабутнє враження. Ось так, наприклад, висловлюється рецензент з „Українського Голосу" (Вінніпеґ):

„. . . Мила персональність п. Мінського, його щирість і сердечність, лагідність і ласкавість здобули йому скрізь велику кількість приятелів і друзів. Півтори години концерту промайнули, як одна прекрасна незабутня хвилина запашного чару пісні й прекрасного голосу. Кожна точка програми була неперевершено виконана . . ."

Саскатунська а н г л і йська газета „Star Phoenix" дала дуже прихильну критику, кажучи:

„. . . . М. Мінський володіє прегарним великим голосом. Його чудовий драматизм і вокальна якість поєднуються з великою емоціональною силою, що найбільш ефектовно показано в народних піснях і аріях . . ."

П. Мінський був гостем на 5-му Конґресі Українців Канади, де виступав на концерті в честь І. Франка перед 4-тисячною авдиторією та співав на бенкеті, на якому були приявні високі канадійські та українські достойники.

В плянах на майбутнє передбачається турне по Америці й Канаді, декілька виступів з симфонічними оркестрами (Содборі, Вінніпеґ й інші).

Між іншим, в програму свого концерту на Союзівці і дальших концертів — п. Мінський включає частину, присвячену Іванові Франкові (100-річчя з дня народження), з них одну цікаву річ з опери „Золотий Обруч", музики Б. Лятошинського, за романом „Захар Беркут".

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Вш. п. Редакторе:

У „Свободі" ч. 138 з дня 21. VII. 56 поміщені на ст. 3 „Вісті з Перемищини". У списку єпископів, що вернулися з заслання є помилка: замість єпископа Гарасовського (?) має бути єпископ Чарнецький. Таку відомість тому місяць я одержав з Риму, від о. проф. Голинського.

Б. Загайкевич.

ВШ. п. Редакторе!

У зв'язку з іншим подібним повідомленням у „Свободі", хочу заявити, що у виборчих бюлетенях СВУ в Америці, які розсилала до окремих осіб Президія першого конґресу СВУ в ЗДА, як кандидата на члена суду, виставлено моє прізвище. Стверджую, що моє ім'я було вписане без моєї згоди. Коли б Президія СВУ мала намір в своєму керівництві мати православного священика, то мусілаб звернутись з проханням до Консисторії УПЦ в ЗДА про виділення такого.

З любов'ю у Христі Ісусі:

Протоієрей о. Микола Могучий.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВСЯЧИНА

ЛІКАРІ В КАНАДІ ЗАРОБЛЯЮТЬ НАЙБІЛЬШЕ

Лікарі мають найбільші пересічні прибутки з-поміж усіх професіоналістів у Канаді; за ними по черзі йдуть професії: інженери, архітекти, адвокати, рахівники і дентисти.

Згідно зі статистичними даними, зібраними федеральним урядом на основі, мабуть, податкових зізнань, лікарі заробляють пересічно 11,300 долярів на рік, архітекти й інженери — 10,300 дол.; адвокати — 10,000 долярів; рахівники — 8,100 дол.; дентисти — 7,500 дол.

Черговими на заробітковій „драбині" після тих професій були „інвестори", а далі остеопати і хіропрактори, власники підприємств, продавці-посередники, лісовики, рибалки і звичайні працівники. На жаль, медсестри знаходяться на останньому щаблі заробітків, і це достатньо вияснює, чому так важко заохотити молодих жінок до студіювання тієї одної з найкращих професій.

До деякої міри несподіванкою є те, що з-поміж усіх працедавців муніципальні уряди забезпечують своїм працівникам найкращі заробітні ставки, а щойно на другому місці йдуть працедавці — власники приватних підприємств, потім освітні установи, провінційні уряди і федеральний уряд.

КАНАДІЙЦІ В НАЙВИЩІЙ ПРИБУТКОВІЙ ГРУПІ

Вісімнадцять відсотків населення світу — в тому числі і мешканці Канади — є в тій групі, яка, згідно зі статистикою Об'єднаних Націй, має найбільші річні прибутки. Тих 18 відсотків людей має пересічний прибуток 1,000 дол. на рік (пересічний канадійський прибуток: 1,400 дол. річно).

До чергової групи належать такі країни як СССР, Уругвай, Ізраель, Південна Африка; вони становлять 15 відсотків населення землі з річним пересічним прибутком 300 дол. Решта — дві третини населення землі — має пересічний річний прибуток в сумі 50 долярів.

„Канадійська Сцена"

ЛІТАЛИ НА ЛІТАКУ З 1914 РОКУ

В Австралії в Мелбурні показували старий, „найстаріший літак світу", на якому літали ще з 1914 році. Цей літак є власністю регема Кері, який має 80 років. Тисячі людей прийшли подивитися на те, як літають тепер на тому літаку. Треба було 6,000 годин, щоб направити той літак так, щоб ще міг літати.

● **Протестантський єпископ** Лайош Ордас, засуджений на Мадярщині 8 років тому за здогадні провини, а фактично за його опозицію до режиму, буде помилуваний — повідомлено на конґресі Світової Ради Церков, що відбувається на Мадярщині.

Обосічні наслідки Суезької кризи

Вашингтон. — Хоча міжнародна криза довкола проблеми Суезу безумовно погрожує упадком режиму Ґамаля Абделя Нассера, що було б користю для Заходу і ударом для Москви, проте ця криза має теж деякі поважні неґативні наслідки і для Заходу, — звертають увагу поважні американські часописи. Передусім, теперішня криза не тільки не вводить стабілізації і миру в Середній Схід, що було західньою, особливо американською політикою, але, навпаки, вводить туди новий елемент неспокою і боротьби, з небезпечною перспективою затяжного конфлікту. По друге взаємини між Заходом та арабським і невтральним світами, що були досить напружені, але сяк-так поправні, наслідком того Суезького конфлікту дуже погіршилися. І врешті, третій некорисний рефлекс, це таки різні підходи до справи Суезу: один Англії і Франції, та другий — Америки. Коли Англія і Франція хотіли б радикально розв'язати клопоти, що їх у щораз новій формі висуває Ґамаль Абдель Нассер, то державний секретар Доллес звернув увагу своїм англійському і французькому колеґам на нарадах в Лондоні, що виборчий час в ЗДА якнайгірше годиться для приймання історичних рішень міжнародного характеру, — впевняє американська преса. Доллес мав пригадати давнє становище през. Айзенгавера, що вислання американських військ за море може наступити тільки після відповідної апробати Конґресом. Власне той момент мав вплинути на той уступ у промові Доллеса в минулу п'ятницю через радіо і телевізію, в якому він підкреслив, що американський уряд до нічого не зобов'язався і не зробив ніяких приречень на випадок, коли б не вдалася Лондонська конференція з 18 серпня ц. р.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці Відд. 320 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го серпня, о год. 1:30 по пол., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря" Відд. 69 відбудуться в суботу, 11-го серпня, о год. 8-ій веч., в церковній залі св. Юрія, заля ч. 5, під 33 Іст 7 вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира Відділ 130, відбудуться в суботу, 11-го серпня, о год. 8-ій веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. В програмі зборів перечитання протоколу, фінансовий звіт контр. комісії, перечитання кореспонденції. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність" Відд. 163 відбудуться в неділю, 12-го серпня, в домі Горожан, 847 N. Franklin St., о год. 1-ій по пол. Проситься всіх членів прибути на призначений час. — М. Лешак, предс.; Ст. Филик, фін. секр., Дм. Мисько, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Звичайні місячні збори членів Б-ва св. Юрія, 239 Відд. відбудуться в суботу, 11-го серпня (тим разом вийнятково в другу суботу місяця) о год. 5-7 веч., в домі Укр. Амер. Горожан 847 North Franklin. — Д-р В. Ґалан, пред.; М. Ковальчук, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського Відд. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го серпня, о год. 7-ій веч., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо усіх членів явитися на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 325, повідомляє членів, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 11-го серпня, о год. 8-ій веч., в У. Н. Домі, 216-218 Гренд Ст. Члени, яким не можливо прибути на збори, можуть вплатити свої вкладки кожного вечора в У. Н. Домі, або вислати на адресу секретаря: William Chupa, 240 E. 6th St., New York, N.Y.

МЕНВИЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 349 відбудуться в неділю, 12-го серпня, о год. 2-ій по пол., в домі Лісного. — І. Шеґера, пр.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ Відд. 59, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 11 серпня, в У. Н. Домі під ч. 517 Галет вул., точно о год. 7:30 веч. Взивається все членство, щоби всі прийшли на час, є важні справи до полагодження. — Управа.

Книжка й часопис — найнеобхідніше в домі культурної людини.

„РЕАБІЛІТАЦІЯ" НА ЕКСПОРТ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тури в СССР свідчать про те, що Хрущов і його компанія хотіли б реабілітувати не не зліквідованих людей, яким вже реабілітація нічого не поможе, але реабілітувати себе самих в очах міжнародного жидівства від закиду антисемітизму і жорстокої ліквідації десятків і сотень жидівських культурних діячів. Тому теперішню реабілітаційну совєтську акцію треба розцінювати, як один із фраґментів здійснюваної Москвою коекзистенційної політики. Хрущов пробує вибілити себе з очах жидів, рахуючись з жидівськими впливами в міжнародному, зокрема в економічному житті. Доказом того, що йде виключно про реабілітацію совєтського режиму перед жидами, може бути те, що Хрущови і Булґаніни, реабілітуючи деяких жидівських письменників, не реабілітували досі ні одного із багатьох сотень зліквідованих українських, білоруських, вірменських, грузинських письменників, між якими були також і письменники жидівського походження і одиноким „злочином" яких було те, що вони відважувалися писати українською чи грузинською, а не російською мовою. Тому теж і „реабілітація" Пфеффеpів та Маркішів і виступи Хаїмів Суллерів — все це тільки „товар на експорт", який — в додатку — коштує Москві далеко менше, ніж експорт звернених проти жидів танків і гармат до Єгипту, бо найвище зв'язаний тільки з евентуальними видатками на гостину наївних Хаїмів з Ню Йорку.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую Василя Підлісного, Миколу Куця та Миколу Ігнатюка, які походять з Оглядова, Радехівського повіту, Галичина. Маю для них листи з дому, для Василя Підлісного від сина і дружини Катерини. Хто знає про них, або вони самі, прошу писати до:
STEFANIA ADAMOWYCZ
2852 W. Walton St.,
Chicago 22, Ill.
Українські часописи прошу передрукувати.

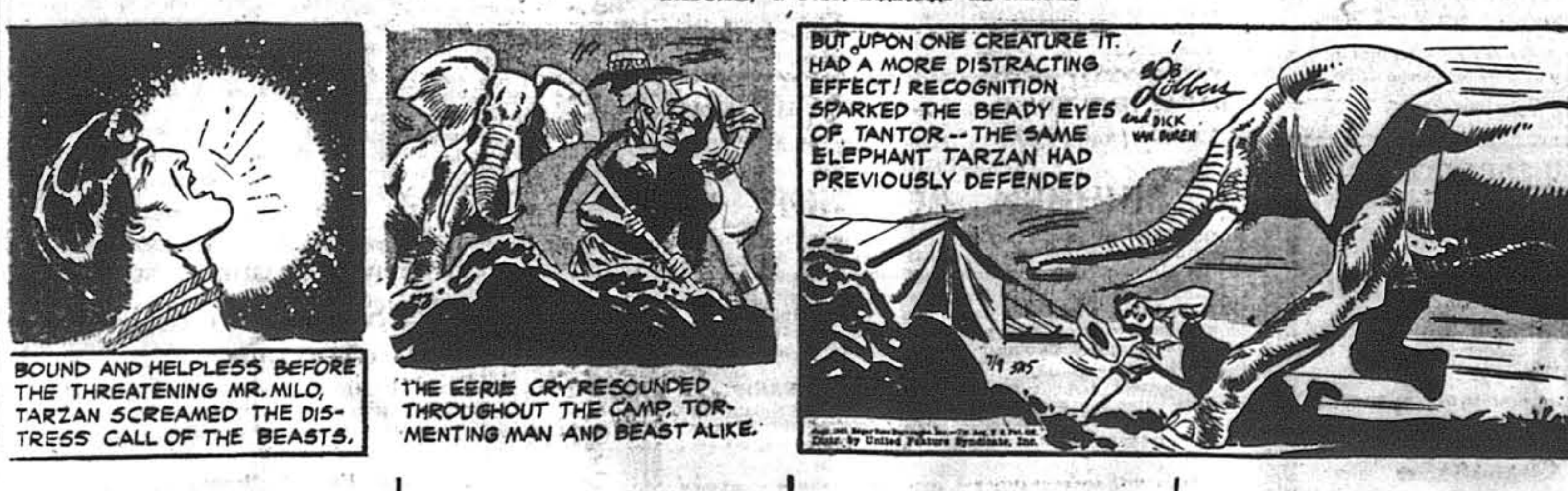
Михайло СТЕНИК з Велюнич почта Нижанковичі, пов. Перемишль, Зах. Україна, пошукує свого стрийка Олексу СТЕНИК, який виїхав до Америки 1912 р. Хто знає про його адресу, прошу написати до: Mike Stenyk, 2681 Allanthus Ave., Niagara Falls, Ontario, Canada.

Д-р ПЕТРО КОНЮХ
був в Мінхені.
Маю вістку від брата.
Стефан МАРКО
303 East 5th Street
New York 3, N. Y.

Хто знав би про долю
МИХАЙЛА КИКІША,
сина Миколи зі села Раковець, підгаєцького повіту, якого німці вивезли в 1942 році до Німеччини, зволить ласкаво повідомити мене на адресу:
MICHAEL LULKA
25 Sykes St., Sykesville, Pa.
Заграничні часописи прошу про передрук.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

ТАРЗАН, ч. 3715. Відповідь на заклик.

Зв'язаний і безрадний проти погроз Міла, Тарзан видав жалобний заклик до тварин.

Страшний крик пройшов по таборі, проймаючи грозою людину й тварину.

Та на одну тварину він мав ще більший вплив. Пізнання блиснуло в маленьких очах Тантора — того самого слона, якого раніше обороняв Тарзан.